

рецензували публікації Я. Новицького, до них звертався І. Франко у своїх працях, про них писали М. Грушевський, Ф. Колесса, В. Гнатюк. Словом, ідеться про докладніше врахування і західноукраїнського вектора української фольклористики.

Також недостатнім видається те, що сказано в монографії стосовно жанрової морфології фольклорних текстів (пісень, переказів, легенд, казок, замовлянь та ін. у записях Я. Новицького), з'ясування того, що вносили вони нового з погляду сюжетики, мотивів, образів, жанрової специфіки і поетики в загальний фонд зібрання фольклорного матеріалу з інших регіонів України.

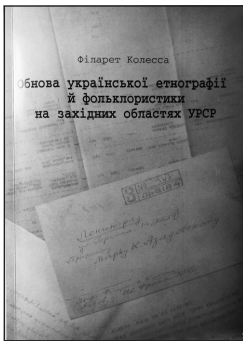
Очевидна річ, що ці зауваги – лише те, що хотілось би ще побачити у змістовній, фактологічно насиченій і старанно написаній гарною стилістично виразною мовою праці Л. Іваннікової. Вони жодним чином не принижують її наукової вартості та потреби. У ній заінтересований читач знайде не тільки фахову, документально аргументовану характеристику особистості та наукової спадщини українського вченого Я. Новицького, але й багато цінного з погляду методики й побудови праць такого характеру, дослідницьких підходів до опрацювання тих чи характерних аспектів досліджуваної теми.

Особливо повчальним є скрупульозне простеження і з'ясування за листуванням та іншими архівними матеріалами з історії підготовки і публікації праць ученого.

Дослідницький наратив монографії предметно доповнено циклом додатків, якими системно охоплено і резюмовано головні фактологічну і бібліографічну основу праці: "Основні дати життя і творчості Я. П. Новицького" (С. 307–314), "Публікації фольклорних записів Я. П. Новицького" (С. 315–321), "Історико-археологічні, статистичні та педагогічні праці, археографічні публікації Я. П. Новицького" (С. 322–325), "Архівні джерела та документи" (С. 326–345), "Статті та дослідження про Я. П. Новицького" (С. 346–363), "Список умовних скорочень" (С. 364), "Іменний покажчик" (С. 365–376), "Географічний покажчик" (С. 376–386).

Отож можемо зробити висновок, що рецензована праця Л. Іваннікової характеризується усіма головними добрими прикметами монографічного дослідження життя та діяльності вченого.

Роман КИРЧІВ

Невідомі сторінки львівської фольклористики

Колесса Ф. М. *Обнова української етнографії й фольклористики на Західних областях УРСР*. Листування Ф. Колесси й М. Азадовського / Упорядкування, підготовка тексту, передмова, коментарі, додатки, покажчик Ірини Коваль-Фучило. – К.: Логос, 2011. – 239 с.

Науковій діяльності найблагороднішою справою є повернення незаслужено забутих імен. Саме цю місію виконує рецензована книга. Так склалися події, що джерелом для відкриття імен львівських фольклористів став документ, який зберігався у московському Науково-дослідному відділі рукописів Російської державної бібліотеки. Це стаття видатного українського фольклориста Філарета Михайловича Колесси "Обнова української етнографії й фольклористики на Західних областях УРСР", написана 1946 р. і надіслана Маркові Костянтиновичу Азадовському для публікації у журналі "Советский фольклор", тогочасному редакторові видання. На жаль, свого часу вона так і не дійшла до читача, хоча вже була перекладена російською мовою і відредагована.

Ф. Колесса у зазначеній студії описав роботу Відділу фольклору та етнографії Львівського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії Академії наук УРСР, який він очолював від створення цієї структури (1939) і до смерті (1947). Стаття академіка Ф. Колесси становить основу рецензованого видання. Упорядник книги Ірина Коваль-Фучило, яка віднайшла і скопіювала статтю, слушно залучила до видання маловідомі архівні матеріали, що стосуються роботи Відділу, а саме листування Ф. Колесси й М. Азадовського, статтю М. Скорика, присвячену роботі Відділу в 1947 році, Протокол засідання Ювілейної комісії святкування 50-річчя Львівського етнографічного музею (до цієї події були причетні всі працівники відділу Ф. Колесси), перелік наукових робіт членів Відділу за 1947–1948 роки.

Вагомою заслугою упорядника є ґрунтовна передмова, яка є першою спробою наукового осмислення доробку працівників Відділу, й коментарі до статті академіка Ф. Колесси. Для їх написання фольклористка ретельно опрацювала документи численних наукових архівів: Наукові архівні фонди рукописів та фонозаписів ІМФЕ НАН України; Рукописний архів Інституту народознавства (ІН) НАН України; Державний архів Львівської області (ДАЛО); Приватний архів родини Колессів; Науково-допоміжна картотека Наукового відділу ЛКП “Музей “Личаківський цвинтар”, а також збрала усні свідчення Роксоляни Залеської, Юрія Луціва, Мирослава Скорика, Лариси Крушельницької, Романа Фіголя, які надали відомості про своїх рідних і близьких, згаданих у статті Ф. Колесси “Обнова...”.

Із передмови І. Коваль-Фучило “Філарет Колесса і його Відділ” довідуємося про історію написання і виявлення студії академіка Ф. Колесси, життєві сторінки цього дослідника в останні роки, наукову спадщину Львівського відділу фольклору та етнографії. Вражає різноманіття досліджуваних тем, глибина студій. Це й не дивно, адже підвалиною Відділу було славетне НТШ. Співробітники Відділу свого часу були членами цієї інституції. Це висококваліфіковані професіонали зі значним науковим стажем і ґрунтовною освітою. У документації відділу, яка зберігається в рукописному архіві Інституту народознавства, про Ф. Колессу зазначено таке: академік, доктор філософії, закінчив університетські студії з іспитом на учителя середніх шкіл, дійсний член б.[бувшого (?)] НТШ від 1909 р., дійсний член Академії Наук УРСР від 1920 р., дійсний член (нерозб.) в Празі від 1936 р. Михайло Скорик – доктор філософії Віденського (1923) і Краківського (1924) ун-тів, закінчив докторат Віденського ун-ту, 11 років працював в етнографічному музеї “Бойківщина” в Самборі (1928–1939), 15 років учителював у середній школі (1924–1939). Станіслав Людкевич – професор, доктор музикології (переатестований в 1940); закінчив Львівський (1902) і Віденський (1909) ун-ти, стаж наукової роботи 37 років. Пастущин Василь – доктор філософії Грацького (1922) і Краківського (1925) ун-тів, закінчив вищий магістеріум і докторат, стаж наукової роботи 28 років. Добрянський Калістрат – магістр філософії, старший викладач Львівського ун-ту, який закінчив 1937 року, стаж наукової роботи 8 років: 1936–1939 – у Музеї НТШ, член етнографічної комісії НТШ. Заклинський Богдан – учитель початкових і середніх шкіл, методист народної освіти, закінчив заочно Львівський ун-т, стаж наукової роботи 35 років. Фіголь Ярослава – магістр філософії, закінчила Львівський ун-т, стаж наукової роботи 7 років. Потурняк-Роздольська Марія – докторський диплом (Прага, 1927), закінчила Празький і Львівський (1927) ун-ти, стаж наукової роботи 17 років. Інші п’ятеро співробітників (Дрималик Б., Луців О., Кравець Т., Дмитрова К., Чумак М.) у той час мали закінчений Львівський ун-т або гімназії (Архів ІН, ф. 1, опис 1а, од. зб. 6, а. 2–2 зв. “Списки працівників музею за 1944–1950 рр.”). Такий штат виконував низку фундаментальних досліджень, абсолютно не актуальних для радянської ідеології (похоронна обрядовість і вірування, пов’язані зі смертю, вивчення дум і пісень з архіву Д. Яворницького, увага до діяльності М. Драгоманова, розшифровка записів музичного фольклору О. Роздольського, український фольклор XVII–XVIII ст., розмаїття досліджень матеріальної культури), багато з яких до сьогодні так і не вийшли друком.

Значну увагу у рецензованому виданні приділено пошуку неопублікованих наукових досліджень, завершених або майже готових, згаданих у статті Ф. Колесси. Серед них увагу привертають такі праці: Пастущин В. Ю. "Слов'янська прабатьківщина"; Добрянський К. А. "Опришки в українському фольклорі як вияв протесту проти соціального поневолення"; його ж "Панщина в західно-українському фольклорі"; Скорик М. М. "Архів фольклорних записів акад. Д. І. Яворницького"; його ж "Орнамент українських писанок"; Щепанська М. "Український музичний фольклор XVII-XVIII вв."; "Атлас матеріальної культури західних областей УРСР"; Пастущин В. "Село Дрочево Берестейського району на Поліссі"; Фадейко О. "Народне лікування західних областей УРСР"; Мечник П. "Гуцульський похоронний обряд". Такий перелік дає підстави продовжити роботу над вивченням наукової спадщини Відділу під керівництвом академіка Ф. Колесси.

Видання студії Ф. Колесси "Возобновление работы по украинской этнографии и фольклористике в Западных областях УССР" належить до надзвичайно важливих і актуальних праць. Це вагомий внесок у сучасні фольклористичні дослідження не лише Львівщини, а й України загалом, адже воно заповнює прогалину в дослідженні наукової фольклористичної спадщини і сприяє вирішенню одного з найважливіших завдань сучасної науки про усну словесність, а саме – створення історії української фольклористики. Без опрацювання й осмислення її регіональних проблем, особистого внеску численних постатей науковців це завдання вирішити неможливо. Хочу побажати львівським фольклористам, аби вивчення спадщини їхніх попередників не заборилося – адже вона того варта!

Людмила ІВАННІКОВА

Нові погляди на дослідження сучасного фольклору

Orszulak-Duckowska Katarzyna. Ogłoszenie matrimonialne. Studium z pogranicza folklorystyki i antropologii kultury / Łódzkie studia etnograficzne. Tom XLVII. Łódź: Polskie towarzystwo ludoznawcze, 2008. – 184 s.

Кожна наукова дисципліна, усвідомлюють це науковці чи ні, складається із системи стереотипів, найголовніші з яких визначають, що саме є об'єктом і предметом її дослідження, а також яку систему методів можливо залучати для вивчення вибраного явища.

Так історично склалося, що сучасна українська фольклористика зосереджена переважно на вивченні традиційного фольклору, і передусім фольклору селянського. Однак, якщо погодитися з тим, що гуманітарні науки покликані не лише відкривати нові факти, а й винаходити нові способи думання про них, спробуємо показати інтерпретативні можливості фольклористики для аналізу явищ сучасної міської культури.

Монографія молодшої польської фольклористики з Лодзі Катажини Оршуляк-Дудковської "Матримоніальні оголошення. Студії з пограниччя фольклористики і антропології культури" сприймаються як річ новаторська і в Україні, і в Польщі. Сам факт, що монографія опублікована у серії "Студії етнографічні", які виходять з 1959 р. і є одним із найбільш авторитетних наукових видань Польщі в галузі етнології, красномовно засвідчує характер її рецепції у польській фольклористичній. Про роботу позитивно відгукнулися провідні польські фольклористи Рох Сулима і Анджей Вейланд. Окрім того, Катажина Оршуляк-Дудковська отримала відзнаку ректора Лодзького університету III ступеня за наукову монографію. Слід зазначити, що у польській